

соединила в себе ряд достижений политико-юридического познания и прогрессивную научную мысль XVII в.

Таким образом, мы можем увидеть, что его учение имеет очень мощный корень. Мы знаем, что в современном мире уважают Джон Локка, отмечается, что он рационально мыслящий талантливый прагматик. Я глубоко уверена, что Локк очень сильный мыслитель XVIII века, которым двигала идея соединения теории познания и практики воедино, что можно назвать безусловным актом гениальности.

Список литературы:

1. Джон Локк/Сочинения в трех томах под ред. Нарского И.С. Том 1. Опыт о человеческом разумении. Кн. 1. Гл. 1,2,3,4/Институт философии. Изд. «Мысль», Москва – 1985.
2. Два трактата о правлении/Джон Локк; пер. с англ. Е.С. Лагутина, Ю.В. Семенова. – 4-е изд. 496 с. – Москва; Челябинск: Социум, 2020.
3. Академия наук СССР/Институт философии. Изд. «Мысль», Москва – 1988. Джон Локк/Сочинения в трех томах под ред. Нарского И.С. Том 3. Опыт о веротерпимости.
4. История западной философии. Лекция №22. «Джон Локк». URL: <https://youtu.be/LzRL6Tq-xAI?si=rfQTmxzg8eZh-NTv>(Дата обращения: 15.12.2023)

Капият Д.С.

Саясаттану және әлеуметтану кафедрасының оқытушысы,
Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті,
Қарағанды қ., Қазақстан
E-mail: kds_659@mail.ru

ЖАТТЫҒУ ЗАЛДАРЫНА БАРАТЫНДАРДЫҢ ДЕНЕ БІТІМІ МЕН МАСКУЛИЗМДІГІ

Грек және рим сияқты ежелгі қоғамдарда дене мәдениеті бұрыннан қолданылып келген, және де бұлшық еті мен батыл денесі қақтығыстарға қарсы тұра алатын жақсы палуандар мен жауынгерлердің символы болған. Қазіргі кезде постиндустриалды тұтынуды қабылдаудың өсуі дене мәдениетін одан әрі жетілдіре түсті. Бұл көбінесе БАҚ-да тамаша дене моделін және ерлік сымбаттылығын ашады. Күн сайын журналдарда, фильмдерде және басқа да БАҚ-да адам өлшемдерінің нақты шегінен шыққан бұлшық еттері бар ер адамдар бейнелері жарияланады. Осылайша, денені тарататын қозғалыстарды нығайтудағы мамандандырылған органдардың рөлі тұтынушылармен тікелей диалог жүргізеді [1, б.3]. Олар баспасөзбен бірге көзқарастар, сенімдер мен

тәжірибелер рецептерінде жасырын түрлендірулерді жасайды. Гендерлік қатынастардың айтарлықтай өзгергенін атап өту маңызды болып келеді. Олар дене жағтығуларын қамтитын әлеуметтік контексттерде ұсынылғанын байқаймыз.

Дене бітімі туралы үнсіздіктің салдары бүгінде дискурстың «тапшылығында» байқалады, оны кеңестік мәдениетте тәрбиеленген ер адамдармен сұхбаттасу кезінде кездестіреміз, олар үшін дене мүшелері дұрыс жұмыс істемей тұрған кезде – ауру кезінде ғана айтылады. Мұндай «тапшылықты» біз отандық ғылым саласында, атап айтқанда, орыс тілінде табамыз әлеуметтану, мұнда дененің жеке өлшемдерін зерттеу дәстүрі қалыптасқан, мысалы, денсаулық, жыныстық қатынас, тамақтану, тұтыну, сән немесе спорт социологиясы шеңберінде. Осыған байланысты қазіргі уақытта айналысатын бірнеше орыс әлеуметтанушылары денелік проблемаларды зерттей отырып, олар сөзсіз шетелдік зерттеушілердің еңбектеріне жүгінеді, батыстық шетелдік авторлардың категорияларын қазақстандық зерттеу жағдайына ауыстырады [2, б.1].

Бұл трансформацияның жаңа модельдері мен белсенді дене дизайнымен, атап айтқанда, жұлдыздармен бекітілген шоу-жұлдыздардың пайда болуымен, сондай-ақ осы өзгерістердің кертартпалық мінез-құлық пайда болды, мысалы, пластикалық хирургия мен эстетикалық хирургияның басқа құралдары және косметикалық қызметтердің табиғатындағы өзгерістердің көрінісі жаппайланып жатыр. Майкл Джексонды бірінші жасанды скрипка және нәсілдік сияқты алғашқы ерекшеліктерімен де байланыстырған дененің «табиғаттың» жойылуының пионері деп атайды. **Мишель Уэлбек бір уақытта: «Майкл Джексон: ол ақ емес, қара емес, жас емес, кәрі емес, тіпті белгілі бір мағынада еркек не әйел емес»,** – деп жазды. Ол шын мәнінде оның жеке өмірін елестете алмаймыз; ол кәдімгі адамның санаттарынан шығып кетті. Сондықтан оны жұлдыз, ең көрнекті актер деп атауға болады «, – дейді [3, б.2].

Уэлбектің айтқан ойы ұзаққа созылмады: соңғы онжылдықта пластикалық және басқа косметикалық операциялар саны жыл санап миллиондаған операцияға дейін өсіп, өсу қарқыны сақталуда. Шындығында, косметикалық хирургия, оның ішінде, хирургияны білдіретін бүгінгі күннің өзінде бірегей нәрсе болудан бас тартты және олардың таралу сипаты жақын арада әйелдер арасында ең болмағанда жиі кездесетінін білдіреді. Бұл өзгерістер әсіресе қоғамдық өмірде не өте маңызды қылдырады? Мәселен, сән әлеміндегі мәңгілік өзгерістерден немесе нарықты дамытудағы ауытқулардан басқа, не нәрсе болуы мүмкін? Бұл сұрақтарға жауап беретін алдын ала көрініс ретінде тек бір ғана жағдайды атап көрсетеміз [4, б. 65]. Пластикалық хирургияның жалықтыратын хирургиядағы қорқынышты еңсеруді, яғни денедегі

кескіндер мен кесектердің ерекше жағдайын жоюды көздейді. Бұл қорқыныш туралы бұл органның емдеу жылдамдығын құрайтын қатынастардың санын білдіреді. Оның жоқтығы немесе кері қондырғының болуы психикалық бұзылулар – «Ван Гог синдромы» деп аталады. Бұдан басқа, Михаил Бахтиннің көрсеткеніндей, кесектер мен бөлшектеудің мағынасы – «денені ритуалдық қорлау» түсінігіне тән дене салт-дәстүрін бұзудың маңызды құралы ретінде қалыптасады.

Қазақстанда тұратын адамдардың дене шынықтыру жаттығуларына, өнімділіктің өзгеруіне қол жеткізуге, қарсыласу мен дене бітімін өзгертуге деген жоғары қажеттілігін көрсететін балама негізінде тұрады. Бұл зерттеу ерлік және денсаулық сақтау іс-әрекеттерімен тәндік қатынастың арасындағы алшақтықты жоюға бағытталған болып келеді. **Дәлелді контексте бұл зерттеу мәселесін тудырады:** жаттығу залдарына қатысатын ер сымбаттылығының тәндік, ерлік және денсаулық сақтау туралы пікірлері қалай құрылған? Зерттеудің мақсаты: дене шынықтыру, ер сымбаттылығы және денсаулық сақтау туралы спортзалға баратын ер адамдардың ұжымдық дискурсын түсіну [5, б. 200].

Егер әрқайсысының денесі бәріне сыртқы ойлау объектісі ретінде пайда болса, онда оның денесі ешқашан ондай болмайды, яғни. ішкі де, сыртқы да ойлау объектісі емес.

Әр дәуір, әр қоғам өз мәнін философияда, ғылымда, құқықтық жүйелерде, әдебиетте, өнерде, дінде, мінез-құлық ережелерінде, сондай-ақ дене сұлулығы туралы өз идеяларында көрінетін идеологияларда, дүниетанымдарда шоғырландырады, белгілі сұлулық заңдарын жариялау, осылайша олар идеал деп санайтын типті құру.

Бүкіл Батыс Еуропа тарихында, дәлірек айтқанда ежелгі дәуірден бастап 20 ғасырға дейін адам ағзасы туралы идеялар дәуірден дәуірге өзгерді.

Сонымен, дененің метафорасы арқылы эллін бүкіл әлемді өзінің сезімдік – материалдық мәнімен түсінді, ал адамның жеке басы жақсы ұйымдасқан денеден бөлінбейді деп ойлайды.

19 ғасырдағы дене мәселесі жыныстық қатынаспен тығыз байланысты: қоғам өмірі мен білім беру, билік, медицина әлеуметтік институттарының болуы тек сексуалды дискурс аясында маңызды болып келеді.

XX ғасыр өркениеттің дизайнға бейімділігін көрсетті жаңа жыныстық дене және оны жаңа шындықты құруға және оған толық бақылау жасауға мүмкіндік беретін ләззатты басқару арқылы игеріңіз.

Қазіргі қоғамда бұрмаланған денені шығаратын ерекше рахат индустриясының арқасында жыныстық қатынас туралы әңгімелер көбейіп келеді, соның негізінде адамзат өркениетінің маңызды

тетіктерінің бірі болып табылатын оны басқарудың барған сайын жетілдірілген әдістемесі құрылды.

Тәндік проблеманы түсінудің дамуының нәтижесі – 21 ғасырдың басында адамның денесі ғылымда кеңінен зерттеле бастаған кезде, бірақ оның физиологиясы тұрғысынан ғана емес, сонымен қатар кең пәнаралық зерттеулер кең әлеуметтік-мәдени жағдайда қарастырылады.

Сонымен, классикалық емес философияда, антропологияда, психологияда, дененің әлеуметтік – мәдени тұрғыда қарастырылған жаңа тұжырымдамасы – «мәңгілік» пайда болады. Бұл пәнді түсіндіруді трансценденталды және жетін дәстүр аясында құрылды. философиялық және гуманитарлық мәселелерге сексуалдылық, аффект сияқты құбылыстарды енгізеді, бұрмалаушылық, өлім және т.б. әр түрлі әдістемелік тәсілдер тұрғысынан қарастырылады [6, б. 2].

Корпорализм – бұл табиғи қозғалыс белсенділігі, көрінуінің экспрессивті формалары, әлеуметтік-мәдени кеңістікте орналасқан және онымен өзара әрекеттесетін, табиғи заңдылықтарымен де, осы кеңістіктің ерекшеліктерімен де соматикалық және моторлық сипаттамаларында анықталған дене. Дене бітімі әлеуметтік-мәдени құбылыс ретінде динамизм қасиетіне ие және әрдайым дерлік қоғамның әр түрлі жүйелерімен шартталған. Бұл «мәдени денені» білдіретін, түсіндіретін, мағына беретін, құратын белгілі бір тарихи сәттің әлеуметтік – мәдени ортасы болады [7, б.156].

Бұқаралық мәдениеттің дискурсы денені белгі ретінде түсіндіреді, оған «сұлулық», «денсаулық», «әйелдік», «еркектік» сияқты мағыналарды ғана емес, сонымен қатар «сәттілік», «бедел», «материалдық дәйектілік» мағыналарын да және т.б. тағайындайды.

Сонымен қатар, қазіргі заманғы протездеу технологиялары, пластикалық хирургия арқасында бұқаралық мәдениет дискурсы арқылы дененің, кейінірек адамның нақты физикалық денесінің «симулякром» түріндегі виртуалды бейнесін құру және фитнес орын алады.

Алайда, бұл идеал адамдардың санасында өмірде өзін-өзі тануға жетудің жоқ әдісін жобалайтын және денені жасанды құрылысқа айналдыратын, табиғи үлгіден де, үндестіктен де алып тастайтын «тренажерден» басқа ешнәрсе емес.

Бұқаралық мәдениеттің дискурсы – бұл ең алдымен **билік дискурсы**: тұтынушылық, саяси, идеологиялық. Бұқаралық мәдениеттің семиотикалық өрісінің белгілері осы қуатты жүзеге асыруға қажетті мағыналармен қамтылған немесе екінші ретті шындықты – бұқаралық ақпарат құралдарының шындығын құра отырып, симулакра (белгісіз мағына) жасалады [8, б.18].

Адам ағзасы көптеген дискурстарға қатыса бастайды, бірте-бірте денелікке айналады – симулякр, тірі адамның биологиялық денесін анық емес түрде еске түсіреді.

Мәдениеттану денені басқарудағы тарихи өзгерістерді анықтауға, зерттеуге және бағалауға бағытталған. Сонымен қатар, дене бейнелері, дене тұжырымдамалары және дене жаттығулары зерттеудің назарын аударды.

Дене капиталын түрлендіру, элементтері, конфигурациясы және әдістері адамның белгілі бір әлеуметтік-кәсіби ортаға жатуына байланысты. Жұмыс істейтін еркектердің дене капиталының негізін дене күші, дене күші, денсаулық пен кәсіптік дағдылар құрайды, денеден қайталанатын күнделікті операциялар арқылы жазылған – соңғылары дене біліміне енеді. Жұмысшының корпоративті капиталы өндіріс иесінің пайдасына басқарушылық реттеу әдістері арқылы иеліктен шығарылады [9, б.124].

Дәл осы физикалық параметрлер, әскери тәжірибемен, жауынгерлік дағдылармен, жылдамдықпен және эмоцияларды басқара білумен бірге жергілікті соғысқа қатысушылардың дене капиталы үшін негіз болып табылады. Бұл жағдайда жинақталған корпоративті капиталды менеджмент тобы иеліктен шығарады және респонденттердің өзіндік сипаттамаларына сәйкес «зеңбірек жемі» немесе «ақысыз жұмыс күші» қызмет етеді. Ал жұмысшылар өздерін «биомасса» деп атайды [10, б.63].

Кеңсе жұмысы дене күшін пайдалануды көздемейтіндіктен, офис қызметкерлерінің дене капиталын құрайтын негізгі элементтер – сыртқы келбеті, денсаулығы, мәртебесінің дене қасиеттері, сәнді киімдері, шаш үлгісі, өзін-өзі ұстауы, стилі және (дене) іскерлік мәдениетін білу., бұл нұсқаулықтарда және киім кодтарында, менеджерлерге арналған кодтарда экстернализацияланған. Кеңсе қызметкерінің денесі оны таңбаға айналдыру арқылы иеліктен шығарылады – бұл клиентті өнімді сатып алуға сендіру үшін қолданылатын өкілдік, орындау, байланыс, дене және ауызша риторика арқылы тауарлар мен қызметтерді жылжытуға қатысатын символ [11, б.2].

Көк халатты кәсіптердегі адамдар мен кеңсе қызметкерлерінің дене бітімін салыстыру жұмыспен қамтылудың түрі және еңбек жүйесін ұйымдастыру құрылымы ерлердің дене бітіміне тапсырыс беру арқылы жеке адамды ұйымдастыру тәсілін реттейді және алдын-ала анықтайды деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді. Жұмыс істемейтін уақытты, бос уақытты, жыныстық, серіктестік немесе отбасылық қатынастарды бөлуге байланысты ерлер өмірі. Әр түрлі жұмыс түрлеріне қарамастан, біз сауалнамаға қатысқан ерлердің жартысы, белгілі бір әлеуметтік-кәсіби ортаға жатуына қарамастан, тұрақсыз жыныстық немесе тұқымдық қатынастарда болады [12, б.1].

Бұл, әсіресе, 20 мен 35 жас аралығындағы ер адамдарға қатысты, дегенмен жұмысшылар арасында да, кеңсе қызметкерлерінде де ажырасу жағдайлары жиі кездеседі. Соғыстан өткен ер адамдар бұдан да қиын жағдайға тап болады. Осы әлеуметтік топтың респонденттерінің пікірінше, ер адам бейбіт өмірге оралғаннан кейін көптеген некелер бұзылады. Сонымен бірге, жас жұмысшылар өздерінің жыныстық белсенділіктеріне қарамастан, өздерін «сәтсіз» деп санайды, ал жас офис қызметкерлері, кейде, жыныстық өмірдің болмауына және оны тұтынумен алмастыруына қарамастан, өздерін «табысты» деп санайды.

Осылайша, жаттығу залдарына баратындардың дене бітімімен маскулизімін зерттеу барысында, алдымен:

Зерттеудің объектісі: қазіргі ерлердің денелік сымбаттылығын құрылуына фитнес пен инстаграмның әсерінен зерттеуде, фитнес – клубқа және сұлулық салонына баратын тұтынушылар және фитнес-тренерлер мен сұлулық салонында жұмыс істейтін сарапшылар.

Зерттеудің пәні: ерлердің денелік сымбаттылығын құрылуына фитнес пен инстаграмның әсері.

Зерттеудің мақсаты: Қарағанды қаласы бойынша ерлердің денелік сымбаттылығының құрылуына әсер ететін мәселелер бойынша тұтынушылық, сараптамалық пікірлерді зерделеу.

Зерттеудің міндеттері:

- Дене сымбаттылығы құбылысының тұтынушылық және сараптамалық түсінігін білу;
- Денелік сымбаттылығын құру барысындағы негізгі себептері туралы респонденттердің пікірлерін қарастыру;
- Фитнес-клубқа және сұлулық салонына баруға ықпал ететін факторларды талқылау;
- Фитнес-клубқа және сұлулық салонынан қай жас аралығындағы тұтынушылар баратынын анықтау;
- Эмпирикалық зерттеудің негізгі нәтижелерін анықтап, дене шынайы тұжырымдамалық моделінің когнитивтік мүмкіндіктері мен шектеулерін бағалау үшін олардың маңыздылығын түсіндіреміз.

Әдіс Қарағандыда тұратын ер адамдармен жүргізілген сипаттамалық сапалы зерттеу болып табылады. Зерттеу қазаннан желтоқсанға дейін жүргізілді. 2020 жылы жеке және қаланың орталығында және оңтүстік-шығысында орналасқан 4 фитнес-орталықтарда өткізілді. Зерттеуге қатысушылар кездейсоқ түрде спортзалда «снежный ком» әдісі бойынша таңдалды. Деректерді жинау үшін әлеуметтік – демографиялық сипаттамаларға, денсаулық жағдайына және бодибилдинг тәжірибесіне қатысты жабық сұрақтардан, сондай – ақ жеке сұхбат түрінде қолданылатын эмпирикалық зерттеу объектісі бойынша ашық

сұрақтардан тұратын жартылай құрылымдалған форма қолданылды. Сұхбат орта есеппен 30 минутқа созылды. Нәтижелерді интерпретациялау Ле Бретон ұсынған денелік шындықтың теориялық негіздерімен және Коннелл тұрғысынан гендерлік зерттеулердің субдоменинде, еркектікке негізделді [13, б.78].

Зерттеуге орта және жоғары білімі бар 18 бен 40 жас аралығындағы он ер адам қатысты. Сол кездегі ер адамдар өз денсаулығын «жақсы» деп бағалады, денсаулықтарында еш кедергі жоқ екенін айта отырып, олар қажет болған жағдайда ғана медициналық көмекке жүгініп, үнемі қолдануға арналған дәрілік заттарды «дәрігердің қатысуынсыз» жүгінетіндерін айтты. Олар сондай-ақ эмоционалды жағдай туралы, ұйқы режимі, тамақтану әдеттері, бақыланатын тәбет пен стресс деңгейі туралы да айтты. Күш жаттығуларымен байланысты аспектілер бойынша ер адамдар салмақ жаттығуларын және/немесе кросс жаттығуларын күнделікті, бұлшықеттердің артуына, айқындығына, эстетикасына, денсаулықты қамтамасыз етуге, гипертрофияға және фитнеске қызығушылықпен үнемі және күшін арттыру мақсатында жасайтынын хабарлады. Олар стероидты анаболикалық дәрі – дәрімектерді қолданудан басқа, тамақтану мониторингі және дене шынықтыру маманы арқылы диетаға байланысты қуаттың арық бұлшықет массасын ұлғайтуға деген қызығушылықпен диеталық қоспалардан кейін бодибилдинг тәжірибесі туралы айтты. Олар сонымен қатар «Брецель» арнайы – мамандандырылған нан – тоқаш дүкенінің пайда болуымен қара бидай өнімдерінің оңай табылмайтын түрлерін сатып алуға мүмкіндіктері пайда болғанын атап өтті. **Сұхбат барысында жиналған деректер орталық идеялар/тақырыптық талдау категориялары арқылы көрсетілген ерлердің ұжымдық тақырыптық дискурстарын ашуға мүмкіндік берді, оларды атап айтқанда:**

1: Ер адамның дене сымбаттылығының келбеті. Бұл дискурстың синтезі бодибилдингке және кросс – тренингке баратын және дене туралы ләззат пен идеяға қаныққан ер адамдардың дене сымбаттылығымен өзара байланысы туралы орталық идеяларды ұсынылады.

1А: Денеге қанағаттануы. Сұхбаттасушылардың физикалық қанағаттануы спорттық және эстетикалық тұрғыдан теңдестірілген денені сақтаудан тұрады, бұл спорттық диетолог ретінде арнайы тамақтану бойынша арнайы кеңес беру және қауіпсіздік сияқты ресурстарды пайдалануды талап етеді, осылайша бейімделу тамақ пен салауатты өмір салтына ілігулері қарастырылды. Эстетика туралы айтатын болсақ, эпиляция сеанстарымен тегіс, түксіз денелі болу, сұлулық өнімдерін қолдану, мысалға – «Юта» медициналық клиниканың әкімшісінің айтуынша, ер адамдар әйел адамдардан қалыспай блефоропластика,

отопластика және де лигаментотомияға жас ерекшеліксіз шалдығатындарын атап өтті. **Психикалық және физикалық денсаулықты сақтау ерлердің талаптарына сәйкес болуы керек, жаңа жаттығу кезінде физикалық жағдайды қалпына келтіру үшін ұйқы режимін сақтау керек деп атап өтті:**

[...] Дене күтімі – бұл үйлесімділікке қол жеткізу керек жеке мәселе. Денесі семіз болғанды ұнататындар бар, басқалары арық... Мен бұлшық еттермен теңдестірілген, бұлшық еттері айқын, арық денем болғанды жақсы көремін, бұл маған спорттық денемді ұстап тұруға мүмкіндік береді. Мен өзімнің денеме ризамын, өйткені бұл үшін мен қуырылған тағамдардан, тез дайындалатын тағамдардан, алкогольдік ішімдіктер мен темекі шегуден бас тартып, тамаққа көп көңіл бөліп, назар аудардым. Мен әрдайым пайдалы тағамға негізделген өте шектеулі диетаны ұстанамын, сонымен қатар мені басқаратын кәсіби спорт диетологы бақылаймын. Мен сондай – ақ терінің тәжірибесінің күтімі, денеге арналған кремдер, шашты кетіру сеанстары, жеке күтім құралдары және анаболикалық стероидтер мен тағамдық қоспаларды қолдану сияқты өзін-өзі емдейтін дене эстетикасы туралы ойлаймын.

1В: дене бейнелері. **Физе Франко, Арнольд Шварценеггер және басқа спортшылар мен кино актерлері сияқты шабыт/тілектерін ерлерге бағыттайтын көптеген жас спортшылар:** *[...] Мен теңдестірілген спорттық өнер көрсеткім келеді. Бұлшықет массасы жоғары және май мөлшері аз, әсіресе іш қуысында болғанды қалаймын. Дене үлкен, бірақ артық әзірлеулерсіз. Мені әрдайым өзін жеңуге тырысатын және спортшы Фелипе Франко, Арнольд Шварценеггер осы спорт түріндегі басқа спортшылар сияқты өздерін жетілдіруге тырысатын керемет спортшылар маған мотивация беріп, шабыттандырады.*

2: Денені трансформациялау және денсаулық сақтау. **Дене шынықтыру жаттығуларына қатысатын ерлердің ұжымдық дискурсы бойынша спорт залдары қанағаттанушылықпен, дене бітімдері мен өзгерістерге толы:** Дене өзгерісінің пайда болуымен анықталды. Бұл түрлендірулер денеге инвестиция салуға бағытталды. Эстетика мен сыртқы келбетке байланысты – дене бітімі құрылады. **Сонымен қатар, әсерлі диеталардан кейін бұлшықет массасын арттыру үшін анаболикалық стероидтарды қолданып, май жағуға бағытталған:** *[...] Мен денеме өзгерістер енгізіп жүрдім. Спортзалға барғаннан бері денемде көптеген өзгерістер жасадым. Мен салмақ жинай бастадым, анаболикалық стероидтарды бұлшықет массасын көбейту және денемді идеалды деңгейге дейін жеткізу, майды азайту және бұлшықетті күшейту үшін қолдана бастадым. Мен тағамды өзгерттім, әсіресе белгілі бір диеталар мен татуировка, бетті түзету*

хирургиясы, іштің дренажы, тері косметикасы сияқты эстетикалық өзгерістерге және сыртқы түрімдегі киім кию стилі, шаш қию сияқты өзгерістерге шалдығамын.

2В: Дене бітімін өзгерту себептері: Ерлердің дене өзгерісіне ұшырауының себептері жаттығуларға, өмір салтын өзгертуге – отырықшы өмір салтына, дене жұмысындағы өзгерістерге, созылмалы жұқпалы емес аурулардың алдын алуға және өмір сапасына жетуге байланысты болып келеді: [...] *Менің денемдегі өзгерістер спортпен байланысты болып келеді. Мен спортты жақсы көремін және бұл мені өзімді жақсы сезінуге, өзіме ұнайтын нәрсемен айналысуға деген құлшынысымның артуына итермелейді. Бүгінгі таңда қоғамда өте отырықшы өмір салты қалыптасқан. Мен бұл шындықты өзгерту қажет деп санаймын. Менің түсінігімде дене бір орында тұру үшін емес, сыналуы керек және дәл осы қағида мені ынталандырады және қиындықтарды күн сайын жеңуге мәжбүр етеді. Осыған сүйене отырып, мен кез-келген жаттығуды жақсартуға тырысамын. Мені жақсы сезінетін және күшейтетін – ол келуге және жаттығуға деген ниет. Менің өзін-өзі бағалауым, өйткені физикалық белсенділік менің өмірімді жақсартты.*

Сонымен, дискурс ердің денесін құруға ұмтыла отырып, күш жаттығуларына баратын адамдардың фитнес залға қанағаттанатындығын көрсетеді, бұл шындық денені күту көрмесіне айналады. Осылайша, ерлер алкоголь және темекі сияқты есірткіге сияқты әдеттерден аулақ болумен қатар, дұрыс тамақтану, пайдалы өнімдерді тұтынумен қоса, өзіндік үйлену нарығында, өзін – өзі жақсы сезіну барысында қарастырады. Ер адамдар қабылдаған дене өзгерістері ерлердің татуировкадан, эстетикаға қаражат салудан, дерматологиялық процедуралардан, косметиканы қолданудан және жолдың сыртқы түрінен жақсы әлеуметтік және қаржылық көтерілуге икемді екенін көрсетеді. **Осы бағытта ерлер сұлулық индустриясы тұлғаны жасайды:** ол метросексуалды адам болып табылады. Ол капиталистік өндіріс жүйесімен интеграцияланған және нарықтың қажеттіліктеріне қызмет ету үшін имидж бен денеге табынуға бағытталған, тұтынуға негізделген қоғамның сипаты болып келеді. Бұл еркектік бейнелеудің жаңа түрі болса да, метросексуалдар жүйеге қарсы емес, өйткені олар экономикалық тұрғыдан сәтті болуы керек немесе көрінуі керек, соның ішінде сәнді өнімдер мен әдеттерді сақтауды да ұмытпаулары керек. Қазіргі қоғамда көрінетін өзгерістер гендер туралы дәстүрлі идеяларға әсер етті. Осылайша, мұндай факторлар ерлер рөлінің тұрақсыздығына әкеліп соқты және ерлерге нарыққа жаңа аудиторияға қызмет ету үшін онсыз да өзгеріп отыратын рөл алуға мүмкіндік берді.

Денені модельдеу мақсаттарына жету үшін жеке адамдардан «шабыт» алынды, бұл оларды бодибилдинг пен кросс – тренингте жасалған іс-әрекеттер мен тәжірибелерді жалғастыруға итермелейтін сияқты. Бұл ерлердің ұжымдық ойлауы голливуд экрандарында және ерлердің дәстүрлі ерлік қабілетін көбейтетін, еркін күресетін төсеніштерде ғибадат етілген ерлердің қиялы болатындығын көрсетеді. Мұнда бұлшық ет, мықты және батыл ерлердің болу шарттарының бірі болып табылады. Егер сіз, мысалы, «ол допинг қолданғаны үшін жеңіске жетпейді» деген сөйлемді естіген болсаңыз әлі де ойдан шығарылған дене астында сөйлеу дененің эстетикасы жүктеген анықтамалар мен нормаларды емес, денсаулыққа бағытталған зейінді көрсететін қатысушылардың шағылыстарын көрсетеді. Бұл ойдан шығарылған ішкі жеке қанағаттану туралы ойлауға деген ықылас, ол идеалды салмаққа қол жеткізуге қабілетті оларды сау кәрілікке жеткізу және өмір сүру сапасын жақсарту болып табылады. Соңында, ер адамдар дененің сұлулығы туралы ұғымға баса назар аударып, әдемі дене әрқашан сау денемен байланысты бола бермейтіндігін түсіндірді.

Қорытындылай келсек, бұл жұмыста табылған зерттеуіміз қазіргі ер адамдардың ойлауынан өзгеше болып келеді. Тарихи үдеріспен шартталған және адамның эстетикалық сипаттағы денесінің жалаңаштау ережелерін белгілейтін қоғамға негізделген, ер адамның қиялындағы ер адамның денесінің орталық рөлі арқасында, идеал тип пен кедергісіз жалаңаш денеге ие болу үшін, адамның бойындағы денеге қарап, үкім шығаруға көмектеседі. Оның экономикалық мықты жақтарын және әлеуметтік мәртебесінің жоғарылауын көрсету үшін мұнда сұхбаттасқан адамдар бұл құрылымды сынға алып, қоршаған ортаның қартаюы сияқты қиындықтарға қарсы тұру үшін денсаулық идеясына жетелейді.

Дене өзгерістері немесе ерлер қолданатын модификация жағдайында зерттеулер көрсеткендей, қоғам уақыт өте келе құрылымын, көлемін, сыртқы түрін және дене бітімін өзгерту үшін олардың өмір траекториясын түзетулерге немесе бейімделулерге, яки модельдерге салған. Осы призмада дене салмағының жоғарылауы және дене күшінің жоғарылауы дистальды әдеттердің өзгеруіне, диетаны ұстануға, сондай – ақ анаболикалық стероидтарды қолдануға байланысты физикалық жаттығулардың үздіксіз тәжірибесінен туындайды. **Бұл тұрғыда дене түрлендірулерін жүзеге асырудың себептері келесідей:** олар идеалды денеге жетудің негізгі мақсатымен байланысты. Денсаулыққа, еркектікке және сұлулыққа деген алаңдаушылық ғаламторда көптеген YouTube жұлдыздарының жеке есептерінен және ол Томазаның кешені деп атайтын нәрселерден оңай таралатынын растайды. Осылайша, дискурс дене жаттығулары осы дене өзгерістерінің пайда болуы үшін ең маңызды прецедент екенін көрсетті.

Денелік, маскулиндік және денсаулық арасындағы байланыс дене қанағаттануынсыз құрылымдалған, бұл спорттық және эстетикалық теңгерімді дененің әлеуметтік бейнелерімен танымал спортшылардың шабыттандырылуымен тығыз байланысты болып келеді. Бодибилдинг және кросс – тренинг тәжірибесі әсер ететін эстетикаға және имиджге денені трансформациялау инвестицияларын жүзеге асыру үшін ерлердің жұмылдырылуы бар, олар денені күту және эстетикалық денсаулық тәжірибесін жұмылдырады. Күштік жаттығулар мен кросс – тренингтер әсер ететін спорттық дене мәдениетінің ер адамдарда байқалатын шоғырлануы, олар күнделікті жұмыс, физикалық көрсеткіштерді жақсарту, аурулармен және денсаулық мәселелерімен күресу, өмірдің әл – ауқаты мен сапасына жету және қолдау сияқты күнделікті әрекеттерді алдын алуға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Connel R. Masculinidades. Cambridge, Polity Press; Sydney, Allen y Unwin; Berkeley, University of California Press. Segunda edición, 2005.
2. Shilling C. Sociology and the body: Classical traditions and new agendas//Embodying Sociology. Retrospect, Progress and Prospects/Oxford: Blackwell, 2007.
3. Turner B.S. The Body and Society: Explorations in Social Theory. Third Edition. London: SAGE Publications Ltd, 2008.
4. Телесность мужчин рабочих профессий в режимах труда и частной сферы//Laboratorium. Russian Review of Social Research. – 2014. – №1.
5. Мужская сексуальность в дискурсе журнала Men's Health//Здоровье и интимная жизнь: социологические подходы. Сборник под ред. Е. Здравомысловой и А. Темкиной. СПб: Издательство Европейского Университета в Санкт – Петербурге, 2011.
6. Le Breton D. A sociologia do corpo. 4. ed. Rio de Janeiro: Vozes, 2010.
7. Salles-Costa R, Messerschmidt JW. Masculinidade hegemónica: repensando o conceito. Rev. Estud. Fem, 2013.
8. The corporeality of working – Class Men in Labor Regimes and the Private Sphere//Laboratorium. Russian Review of Social Research – 2014. – №1.
9. Connell R. Cambio entre los guardianes: hombres, masculinidades e igualdad de género en la arena global//Signos. – 2005. – 30 (3).
10. Bodily Memory and Emotional Expressions of Male Members of the Army with Direct Experience of War//La Camera Blu. – 2010. – №6.
11. Santos AS, Rocha BH, Melo GA, Dilácio JSR, Souza NJ, Mazzei VR. O consumo de Cosméticos faciais e capilares pelo Público Masculino:

uma análise para além das aparências//Revista Científica da FAESA. – 14 (1). – P.55-76.

12. Cecchetto F, Farias P. O fetiche da musculosidade: discursos sobre corpo, gênero e saúde no circuito das academias e das revistas especializadas//Revista saúde em Foco. – 2019.-11 (1).- P. 1197-1210. URL: http://www.en.wwc2017.eventos.dype.com.br/resources/anais/1503760310_ARQUIVO_ArtigoFGenderTextoCompleto.pdf (Accessed 03.02.2024).

13. Уэльбек М. Платформа/Пер. С фр. И.Радченко. М.: Иностранка, 2005.

Касымова Н.А.

магистрант Карагандинского университета
имени Е.А. Букетова, Казахстан

E-mail: kassymovanailya@gmail.com

Научный руководитель: доктор PhD,
ассоциированный профессор Бейсенова А.А.

ВЛИЯНИЕ ИНТЕРНЕТ-РЕКЛАМЫ НА ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЕ ПОВЕДЕНИЕ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖИ

Сегодня на формирование потребительского поведения влияет не только семья, друзья, образование, но и интернет-реклама. Проблема приобретения навязанного продукта через информационно-коммуникационные технологии становится все более актуальной. Интернет является инструментом манипулирования людьми, так как в обществе он стал основным средством познания окружающего мира. Телевидение, социальные сети, веб-сайты – это то, чем пользуются люди ежедневно.

В данной статье мы рассмотрим влияние интернет-рекламы на потребительское поведение современной молодежи, проведем контент-анализ встречающиеся рекламы на просторах социальной сети «Instagram», выявим какие используют форматы и приемы речевого воздействия.

Каждый человек является потенциальным потребителем, в том числе и молодежь. Под молодежью, в широком смысле, понимается групповое сообщество, сформированное по возрастному признаку и связанное с ним основным видом деятельности [1]. Желание покупать что-либо может быть вызвано как объективными, так и импульсивными факторами. На молодых людей легко повлиять в связи с неоднозначностью потребительских предпочтений. **С помощью рекламы продавцы открыто навязывают определенные установки, например:** не быть «изгоем» внутри компании [2].